

شناسه	قانون و رویه اجرایی - دستور جلسه ۱	تاریخ	۱۳۹۶/۱۲/۱۴
عنوان	بررسی مراتب اعتراض به نحوه اجرای ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳		
شرح دستور	<p>طبق ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶ نحوه محاسبه پرداخت حق بیمه به صورت هر متر مربع زیربنا بوده است^۱ و این امر در آن زمان، در حوزه ساخت و ساز ساختمان و انبوه سازی مسکن مشکلاتی را بوجود آورد. به همین دلیل قانونگذار در سال ۱۳۹۳ این ماده قانونی را اصلاح نمود. طبق اصلاحیه ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی، محاسبه به روش دریافت ۷ درصد حق بیمه سهم بیمه شده از کارگر و ۱۵ درصد مجموع عوارض پروانه (از مالک) تغییر یافت. این ماده چنین اشعار می دارد که "سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت هفت درصد حق بیمه سهم بیمه شده (از کارگر) و پانزده درصد مجموع عوارض صدور پروانه (از مالک) نسبت به تداوم پوشش بیمه تمام کارگران ساختمانی اقدام کند. در صورت عدم تأمین منابع لازم جهت گسترش پوشش بیمه ای کارگران با تصویب هیأت وزیران، افزایش سقف مجموع عوارض تا بیست درصد بلامانع است."</p> <p>در ادامه با اصلاح این ماده قانونی نیز به نظر می رسد، کماکان مشکلات مربوط به بیمه کارگران ساختمانی حل نشده و حتی اصلاحیه سال ۹۳ نسبت به قانون سال ۸۶، مشکلات بیشتری را از لحاظ اجرایی و در خصوص نحوه محاسبه بیمه پرداختی کارفرمایان، جهت پوشش بیمه کارگران ساختمانی ایجاد نموده است؛ زیرا در تاریخ ۹۴/۳/۱۸ تفاهم نامه ای بین سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور و سازمان تأمین اجتماعی به منظور مشخص نمودن عنوان های مورد محاسبه پانزده درصد مجموع عوارض صدور پروانه ساختمانی موضوع ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳، در ۶ بند منعقد گردید^۲؛ لیکن سازمان تأمین اجتماعی از مجموع عوارض اعلامی توسط شهرداری ها، ۱۵ درصد حق بیمه محاسبه و دریافت می نماید؛ در صورتی که بر اساس تفاهم نامه مذکور، بایستی ۱۵ درصد از مجموع ۶ مورد از عوارض اعلامی برای محاسبه حق بیمه لحاظ گردد.</p> <p>در ادامه اعتراضاتی در این خصوص از سوی فعالین بخش خصوصی، در دیوان عدالت اداری صورت گرفت و سازمان تأمین اجتماعی در مرحله ابتدایی شکایت، در تاریخ ۹۶/۰۷/۱۶، طی بخشنامه ای مجموع عوارض صدور پروانه ساختمانی را فارغ از عناوین تعیین شده از سوی مراجع صدور پروانه، مشمول کسر ۱۵٪ حق بیمه دانست و صرفاً مبالغ دریافتی توسط شهرداری ها در هنگام صدور پروانه بابت آموزش و پرورش، ایمنی (آتش نشانی)، توسعه حمل و نقل ریلی و حق الزحمه ناظر را از شمول کسر بیمه خارج نمود، سپس در تاریخ ۹۶/۰۸/۰۸ سازمان شهرداری ها، عوارض خدماتی شامل، بهای خدمات پسماند، عوارض نوسازی، عوارض ارزش افزوده ناشی از اجرای طرح های عمرانی و توسعه شهری، عوارض حمل و نقل ریلی، عوارض آتش نشانی، عوارض تغییر کاربری و مطالبات قبلی شهرداری از مودی را جهت تسهیل در فرایند صدور پروانه های ساختمانی و اجرای ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی از شمول عوارض صدور پروانه ساختمانی مستثنی نمود؛ با این حال ابهامات و اختلافاتی در مصادیق تعیین شده برای محاسبه عوارض در هنگام صدور پروانه ساختمانی بین دو سازمان ایجاد شده است و به این دلیل، تفاهم نامه سال ۹۴ و بخشنامه مکمل آن، از سوی سازمان تأمین اجتماعی اجرا نمی گردد.</p>		

^۱ ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶: در مواردی که انجام کارهای ساختمانی مستلزم اخذ پروانه می باشد، مراجع ذی ربط مکلفند صدور پروانه را منوط به ارائه رسید پرداخت حق بیمه برای هر متر مربع سطح زیر بنا معادل چهارصد حداقل دستمزد ماهانه سال درخواست پروانه به حسابی که سازمان تأمین اجتماعی اعلام خواهد کرد، نمایند.

^۲ عناوین عوارض: ۱. عوارض زیربنا (اعم از مسکونی، اداری و صنعتی)، ۲. عوارض پذیره تجاری، هتل ها، گردشگری و مسافرخانه ها، ۳. عوارض زیربنا (آموزشی، ورزشی، فرهنگی، هنری، بهداشتی، درمانی)، ۴. عوارض مربوط به زیربنای تراکم پایه، تراکم مجاز و مزاد بر تراکم (نرخ عوارض برای کلیه عوارض زیربنای مربوط به این ردیف برابر نرخ عوارض زیربنای تراکم پایه محاسبه گردد)، ۵. عوارض پیش آمدگی، بالکن (در صورتی که در ردیف های فوق محاسبه نشده باشد)، ۶. عوارض اضافه ارتفاع بنا

<p>لذا با عنایت به مطالب فوق، شوراهاى گفتگوی استانی از جمله، استان های خراسان رضوی، مرکزی، خوزستان و قانون انبوه سازان مسکن و ساختمان ایران، از شورای گفتگوی مرکز درخواست بررسی موضوع به منظور بهبود فضای کسب و کار و حل مشکلات در بخش ساخت و ساز مسکن را ارائه نمودند.</p>	
<p>رئوس ایرادات و مشکلات معترضین به شرح ذیل می باشد:</p> <p>۱. طبق ماده واحده قانون اصلاح ماده ۵ قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳، محاسبه پرداخت حق بیمه به روش دریافت ۷ درصد حق بیمه سهم بیمه شده از کارگر و ۱۵ درصد مجموع عوارض صدور پروانه ساختمانی از مالک است که به دلیل عدم مشخص بودن عوارض مورد محاسبه سهم کارفرما، مشکلاتی برای کارفرمایان ایجاد شده است و در این راستا نیز تفاهم نامه ی منعقد شده بین سازمان شهرداری ها و سازمان تامین اجتماعی، به دلیل اختلافات دو سازمان در خصوص مصادیق عوارض، از سوی سازمان تامین اجتماعی اجرا نمی گردد.</p> <p>۲. طبق تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳، در صورت درخواست متقاضی پروانه سازمان تامین اجتماعی مکلف به اقساط حق بیمه کارگران ساختمانی، بر مبنای حق بیمه کارفرما در زمان صدور پروانه ساختمانی بدون دریافت سود و تا مدت سه سال نموده است؛ لیکن اعمال این تقسیط بصورت سلیقه ای بوده و به مدت سه سال انجام نمی گیرد و اغلب بیمه هر پروژه ساختمانی در طول مدت پروانه ساختمانی آن تقسیط نمی شود؛ زیرا سازمان تامین اجتماعی طبق رویه اجرایی داخلی سازمان، تقسیط حق بیمه تا ۱۰ ماه را بر عهده شعب و تا ۱۸ ماه را بر عهده اداره کل استان و تا ۳۶ ماه را بر عهده سازمان قرار داده است که این اختیار صحیح نمی باشد.</p> <p>۳. سازمان تامین اجتماعی در هنگام تقسیط حق بیمه کارگران توسط کارفرما، از آنان، تضامین بانکی مطالبه می نماید که گرفتن تضامین بانکی منجر به تحمیل سود بانکی به کارفرمایان می شود و این در صورتی است که قانون گذار در تبصره یک ماده واحده صراحتاً اشاره نموده است که این تقسیط، باید بدون دریافت سود انجام گیرد.</p> <p>۴. از آنجایی که سازمان تامین اجتماعی فهرست ارائه شده توسط کارفرما را قبول نمی نماید و کارگران شاغل در پروژه های ساختمانی مشمول خدمات تامین اجتماعی قرار نمی گیرند، بنابراین کارفرمایان با شکایت قضایی هر کدام از کارگران ملزم به پرداخت مضاعف حق بیمه از محل ماده ۱۴۸ قانون کار^۱ به همراه جریمه یا مجازات های دیگر می شوند.</p> <p>۵. از دید سازمان تامین اجتماعی، مکانیزم فعلی قانون بیمه های اجتماعی کارگران ساختمانی، نمی تواند حق بیمه سهم کارفرمایی را از محل مجموع عوارض پروانه های ساختمانی تامین نماید و با کسری منابع سهم کارفرمایی مواجه است و نیازمند اصلاح قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی و تامین منابع پایدار حق بیمه است. (نامه شماره ۱۰۰۰/۹۵/۴۵۱۰ مورخ ۹۵/۰۵/۰۷ سازمان تامین اجتماعی خطاب به مجلس شورای اسلامی)</p> <p>۶. طبق بند (۲) ماده (۲) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶، کارگران قراردادهای پیمانکاری از شمول قانون بیمه کارگران ساختمانی مستثنی می باشند و پرداخت حق بیمه آنها باید بر اساس ماده ۳۸ قانون تامین اجتماعی تعیین گردد؛ لیکن با اصلاح ماده ۵ قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی، تبصره (۲) ماده (۵) قانون بیمه تامین اجتماعی مصوب ۸۶ که اشعار می داشت "مبالغی که موقع صدور پروانه طبق مقررات این ماده پرداخت می گردد، در محاسبه حق بیمه کارگران پیمانکار، موضوع بند (۲) ماده (۲) این قانون محسوب خواهد گردید؛" حذف شد، لذا کارفرمایان ملزم به دو بار پرداخت حق بیمه کارگران پیمانی خود می شوند.</p>	<p>ایرادات و مشکلات مطروحه</p>

۱ ماده ۱۴۸ قانون کار: کارفرمایان کارگاه های مشمول این قانون مکلفند بر اساس قانون تأمین اجتماعی، نسبت به بیمه نمودن کارگران واحد خود اقدام نمایند.

<p>موضوع در جلسه کارگروه کارشناسی مورخ ۹۶/۱۱/۰۴ با حضور نمایندگانی از سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور، سازمان تامین اجتماعی، کانون سراسری انجمن های صنفی و کارفرمایی و انبوه سازان مسکن و ساختمان ایران، اتاق بازرگانی خراسان رضوی، اتاق بازرگانی خوزستان و اتاق بازرگانی اراک طرح و بررسی گردید. در پایان با توجه به مباحث مطروحه مقرر گردید، نامه ای به اتاق های سراسر کشور ارسال گردد تا اتاق ها نظرات و پیشنهادات خود در خصوص اصلاح قانون را به دبیرخانه ارایه نمایند تا بصورت یک پیشنهاد واحد از سوی بخش خصوصی در صحن اصلی کمیته ماده ۱۲ مطرح گردد.</p>	<p>جمع بندی جلسه کارشناسی مورخ ۹۶/۱۱/۰۴</p>
<p>۱. سازمان تامین اجتماعی و شهرداری ها ملزم به اجرای تفاهم نامه منعقد شده مورخ ۹۴/۰۳/۱۸ گردند و جهت اجرای آن، سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور، سرفصل های عوارض موضوع ماده ۵ قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی را مشخص و به سازمان تامین اجتماعی اعلام نماید و این سازمان مکلف به دریافت حق بیمه براساس این تفاهم نامه گردد.</p> <p>لازم به ذکر است دبیرخانه شورای گفتگوی ملی نامه شماره ۱۱۶۲۳/۲۷/ص مورخ ۹۶/۱۱/۲۸ از سازمان شهرداری ها، استعلامی در خصوص عناوین عوارض صدور پروانه ساختمانی نموده است و سازمان طی نامه شماره ۵۵۰۳۰ مورخ ۹۶/۱۲/۶، عوارض را در ۴ سرفصل: عوارض زیربنا در حد تراکم برای دو بخش مسکونی و غیر مسکونی، عوارض مزاد بر تراکم برای بخش مسکونی و غیر مسکونی، عوارض بالکن و پیش آمدگی، عوارض صدور مجوز حصارکشی و دیوارکشی برای املاک و مستحدثات تعیین کرده است.</p> <p>۲. سازمان تامین اجتماعی در خصوص اجرای تبصره یک ماده واحده قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳ جهت تقسیط حق بیمه کارگران ساختمانی، دستورالعملی تدوین نماید که این تقسیط برای طول مدت پروانه ساختمانی و بدون اخذ تضامین بانکی اعمال شود.</p> <p>۳. سازمان تامین اجتماعی مکلف به پذیرش و اعمال لیست ارائه شده کارگران دارای کارت مهارت فنی که توسط سازندگان واجد صلاحیت صنفی و حرفه ای تاییده شده از سوی کانون سراسری انجمن های صنفی کارفرمایی انبوه سازان مسکن و ساختمان ایران گردند.</p> <p>۴. جهت تامین کسری منابع سهم کارفرمایی در گسترش پوشش بیمه ای کارگران ساختمانی پیشنهاد می گردد، دولت با اعلام سازمان تامین اجتماعی، کسری مورد نظر را از محل درآمدهای شهرداری ها ناشی از مالیات بر ارزش افزوده، هر سال، در قانون بودجه کل کشور منظور نماید تا به سازمان تامین اجتماعی پرداخت گردد.</p> <p>۵. هرگونه فرایند اصلاح قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی از طریق قوه مقننه یا قوه مجریه بایستی با رعایت ماده ۲ و ۳ قانون بهبود محیط مستمر کسب و کار و با اعمال نظرات فعالین بخش خصوصی در این حوزه صورت پذیرد.</p> <p>۶. سازمان تامین اجتماعی با صدور بخشنامه ای کارگران قراردادهای پیمانکاری را از شمول ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مستثنی نماید و حق بیمه سهم کارفرما طبق مواد (۳۸) و (۴۱) قانون تامین اجتماعی محاسبه نماید.</p>	<p>پیشنهاد دبیرخانه</p>
<p>۱. قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶؛ ۲. قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه اجتماعی کارگران ساختمانی سال ۱۳۹۳؛ ۳. تفاهم نامه فی ما بین سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور و سازمان تامین اجتماعی در مورخ ۹۴/۳/۱۸؛ ۴. نامه شماره ۱۰۰۰/۹۵/۴۵۱۰ مورخ ۹۵/۵/۷ سازمان تامین اجتماعی خطاب به ریاست مجلس شورای اسلامی؛ ۵. نامه شماره ۴۴/۷/۱۹۸۳۲ مورخ ۹۶/۵/۳۱ استانداری خوزستان خطاب ریاست اتاق بازرگانی ایران؛</p>	<p>فهرست مستندات و مدارک پشتوانه</p>

^۱ ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی: در مواردی که نوع کار ایجاب کند سازمان می تواند پیشنهاد هیأت مدیره و تصویب شورای عالی سازمان نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین و حق بیمه متعلق را به همان نسبت مطالبه و وصول نماید.

<p>۶. نامه شماره ۹۶/۱۷۱۲/ص مورخ ۹۶/۶/۱ شورای گفتگوی خراسان رضوی خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۷. نامه شماره ۲۷/۵۹۱۵/ص مورخ ۹۶/۷/۳ دبیرخانه شورا خطاب به استانداری خوزستان؛</p> <p>۸. نامه شماره ۲۷/۵۹۲۴/ص مورخ ۹۶/۷/۳ دبیرخانه شورا خطاب به شورای گفتگوی خراسان رضوی؛</p> <p>۹. نامه شماره ۲۷/۵۹۲۱/ص مورخ ۹۶/۷/۳ دبیرخانه شورا خطاب به انجمن صنفی کارفرمایی انبوه سازان مسکن و ساختمان خوزستان؛</p> <p>۱۰. نامه شماره ۹۶۵۰۲۰/۷۴۶۴ مورخ ۹۶/۷/۱۶ معاونت فنی و درآمد سازمان تامین اجتماعی خطاب به مشاور مدیرعامل و مدیرکل شرق تهران سازمان تامین اجتماعی؛</p> <p>۱۱. نامه شماره ۹۶/۲۴۸۵/ص مورخ ۹۶/۷/۲۹ شورای گفتگوی خراسان رضوی خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۱۲. نامه شماره ۳۳۰۵۸ مورخ ۹۶/۸/۱۸ سازمان شهرداری ها و دهیاری های کشور خطاب به معاونت توسعه منابع و پشتیبانی وزارت کشور؛</p> <p>۱۳. نامه شماره ۶۲۶۸ مورخ ۹۶/۹/۷ کانون سراسری انجمن های صنفی و کارفرمایی و انبوه سازان مسکن و ساختمان ایران خطاب به کمیسیون مالیات و تامین اجتماعی؛</p> <p>۱۴. نامه شماره ۹۶/۱۲۱۵ مورخ ۹۶/۹/۱۴ انجمن صنفی کارفرمایی انبوه سازان مسکن و ساختمان خوزستان خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۱۵. نامه شماره ۲۷/۱۰۷۸۳/ص مورخ ۹۶/۱۱/۸ دبیرخانه شورا خطاب به اتاق های سراسر کشور؛</p> <p>۱۶. نامه شماره ۷۴۵۵/ص مورخ ۹۶/۱۱/۱۵ شورای گفتگوی استان اصفهان خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۱۷. نامه شماره ۹۶/۳۰۴۴ مورخ ۹۶/۱۱/۱۶ شورای گفتگوی استان گیلان خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۱۸. نامه شماره ۹۶/۱۰۷/ص مورخ ۹۶/۱۱/۱۸ شورای گفتگوی استان گلستان خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۱۹. نامه شماره ۹۶/۲۰۸/۳۱۷۵ مورخ ۹۶/۱۱/۲۶ شورای گفتگوی استان کرمان خطاب به دبیرخانه شورا؛</p> <p>۲۰. نامه شماره ۲۷/۱۱۶۲۳/ص مورخ ۹۶/۱۱/۲۸ دبیرخانه شورا خطاب به سازمان شهرداریها و دهیاری های کشور؛ و</p> <p>۲۱. نامه شماره ۵۵۰۳۰ مورخ ۹۶/۱۲/۶ سازمان شهرداریها و دهیاری های کشور خطاب به دبیرخانه شورا.</p>
